

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefran kirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati (oglasi): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 19.

V Ljubljani, dne 18. julija 1914.

Leto II.

Strankarski boj na Kranjskem.

Odkar je leta 1908. Slovenska ljudska stranka zadobila večino v deželni zboru kranjskem, se je boj med to stranko in Narodno-napredno stranko silno poostiril. Do leta 1908. je imela deželna uprava še majhen prebitek. Slovenska ljudska stranka pa je potrebščine dežele tako zvišala, da imamo na Kranjskem danes dolga, ki šteje na milijone. Največ izposojenega denarja je naša deželna uprava vtaknila v svoje projekte, naravnost ogromne vsote pa so že dozdej stala dela ob Završnici, kjer hoče dežela zgraditi svojo električno centralo.

Narodno-napredna stranka očita kranjski deželni upravi, oziroma Slovenski ljudski stranki, da je ravno s tem podjetjem ob Završnici spravila deželo Kranjsko na rob propada ter pozivlja vlado, da naj vzame sedanji deželni upravi vajeti iz rok ter postavi vladnega komisarja, ki naj reši deželo pretečega popolnega poloma.

Slovenska ljudska stranka pa je hotela svetu pokazati, da ona sama dobro gospodarji — a da so slabi gospodarji njeni politični nasprotniki, ter je uvedla revizijo občinske uprave ljubljanskega in postojnskega

mesta ter postojnskega gospodarskega odbora. Ne bomo se spuščali v podrobnosti teh preiskav obeh mestnih uprav; na zadevna očitavanja o slabem mestnem gospodarstvu v „Slovencu“ je odgovarjal v vrsti člankov, ki jih je prinesel „Slovenski Narod“, župan ljubljanski dr. Ivan Tavčar, glede Postojne pa je odgovoril tamošnji župan Lavrenčič.

Jasno je, da brez vsake hibe ni gospodarstvo ne tu ne tam.

Toda naj perejo svoje perilo sami, kakor ga hočejo.

Poglavitna stvar je, da v prihodnje volilci pokažejo, da niso slepo orodje političnih strank in se strnejo v krepko falango, ki bi pri bodočih volitvah poslala tako v deželni zbor kakor tudi v razne občinske odbore može, katerih načelo bi bilo, izboljšati neznosne razmere v deželi, katerih cilj bi bila edinole korist dežele in njenega prebivalstva.

Tako vsaj pravimo — in upamo, da z nami vsi trezni elementi vse dežele — ne more iti več nadalje, zakaj pod bremenom davkov, ki jih morajo plačevati danes vsi sloji na Kranjskem, bo omagal en stan za drugim. Gospodarska združitev tako kmetskega kakor mestnega prebivalstva je nujno potrebna. V vse javne

Podlistek.

Na razpotju življenja.

Vaška slika, spisal I. L. Hrdina. — Iz češčine prevel Podravski. (Dalje.)

In tako je prišlo, ko se je Ciril v nedeljo naobedoval, da ga niso videli v Touzetinu poprej nego zvečer. „Kje si bil ves popoldan?“ ga je vprašal Zamecki.

„V Kamenici.“

„Pa menda vendar ne v krčmi?“

„Ne, v župnišču.“

„Vprašam velečastitega gospoda.“

„Vprašajte!“

In ko je Zamecki vprašal župnika, ali je resnica, da zahaja Ciril vsako nedeljo k njemu, mu je postarani župnik to pritrdil.

„Sam sem ga pripravil k temu, da naj namesto pohajkovanja rajši ponovi nekoliko tega skromnega znanja, ki ga je odnesel iz šole. Zlasti se vadi računstva in pisanja. Pride v nedeljo popoldne in zvečer gre domov.“

Od tega časa Zamecki nikdar ni vprašal Cirila, kje je bil, marveč takoj, kaj dela velečastiti gospod župnik.

III.

Preteklo je osem let. Klarica se je vrnila že lani z najboljšimi izpričevali iz praških šol, že lani je bila krepka in zala deklica, da je mnogemu mlademu gospodu kar sapa zaostajala pri pogledu na zalo njeno postavo. Kaj sedaj? Vitka kakor protje vrbe, stoječe poleg pokopališnega zidu, zala kakor potonka, vesela kakor tičica, ki poskakuje v cvetočem bezgu.

A Ciril? Mladenič kot huzar, zal fant, kakor bi ga naslikal.

A kako je bil oblečen! Niti touzetinski gospod oskrbnik ni hodil tako čedno oblečen kakor on. Vsekdar, kadar je zvečer z delom gotov, se baje umije, preobleče, počese, kakor bi nameraval kam iti k avdijenci.

Kajpada. Saj v farovž vendar ne pojde takšen, kakoršen je prišel iz polja. Kaj bi mu povedali?

V farovžu je moral biti vsak večer, ko bi bilo tudi kamenje padalo iz neba. Kaj bi si mislil gospod župnik, kje se klati.

zastope spadajo samo možje, ki jim je do tega, da zastavijo vse svoje moči za gospodarski napredek ljudstva — in ki ne bodo vseh svojih moči izčrpali v medsebojnem strankarskem boju.

Če se ljudstvo spametuje in voli v prihodnje res može, ki jim je strankarski boj deveta briga, bo delovanje vseh korporacij lahko tako plodovito, da bomo tudi na Kranjskem mogli utrpeti vsako zedinjenje Jugoslovanov, ker bi pomenjalo vsako tako zedinjenje le pogin našega naroda.

Narodno-napredna in Slovenska ljudska stranka se potezata tudi za takozvani trializem, poslednja stremi za zedinjenjem Hrvatov in Slovencev, čim hoče Narodno-napredna stranka, da se zedinijo Slovenci, Hrvati in Srbi.

K temu poudarjamo, da so vse take želje, vse hrepenenja in vsa prizadevanja v tem oziru slabo premišljena, ker bi uresničenje vsake take ideje pomenjalo upropast slovenskega naroda, ki bi mu njegovi ljubi jugoslovanski bratje le kar v najkrajšem času hoteli upihnniti luč življenja ter ga ali pohrvatiti ali pa posrbiti.

Slovenski narod je sam kulturno na tako visoki stopnji, ima sam svojo dovolj razvito literaturo in je tudi gospodarsko toliko močan in na tem polju toliko razvit, da se, če hoče, kakor smo spredaj povedali, tudi gospodarski toli ojači, da ne rabi nobene tuje pomoči izven svojih pokrajin; pomoči, ki bi ga potem v doglednem času le hotela pritisniti ob steno, ga narodno zadušiti in na gospodarskem polju izkoriščati.

Zatorej Slovenci, osobito pa mi Kranjci, odločno odklanjamo vsako misel po združitvi z našimi „milimi“ brati.

Cesarjevo pismo svojim narodom.

Njega c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je najmilostiveje blagovolilo izdati nastopno Najvišje pismo:

Mar bi ga ne imela Klarica na sumu, da goji že drugo ljubezen?...

Da, bila je to najčistejša ljubezen, ki je pognala popke med njima; prava ljubezen, ki je izrastla še iz otroških src. Ako je imel Ciril Klarico rad, ko je bila še nespametna šolarica, čemu je ne bi imel ljubiti sedaj, ko je še dokaj krasnejša in modrejša?

Gospod župnik je vedel za sleherni njun korak, za sleherni njuno besedo; ni jima delal ovir, marveč jima želel vso srečo. Saj Klarica ves čas, kar je bivala v župnišču, še niti z eno besedo ni razžalila postarane strica, saj je Ciril zrastel pred njegovimi očmi in nikdar ni slišal o njem ničesar slabega. Toužetin je oddaljen od Kamenice za pol ure — dalje pa Ciril ni bil.

Stari duhovnik je bil srečen in polagoma je pozabljal na vso svojo revščino, ko je v poletnih toplih večerih sedel na klopi pred vežo in opazoval ta dva mlada človeka na vrtu. Zmerom sta še bila kakor otroka. Neprestano sta se smejala, kakor v svojih davnih letih, pripovedovala si razne malenkosti, se podila in dražila drug drugega. Klarica je bila modra, Ciril pameten in resen, toda kadar sta bila skupaj, bila sta še vedno kot otroka. Celu mnogo

Ljubi grof Stürgkh!

Globoko potrj sem pod vtiskom nesrečnega dejanja, ki je iztrgalo Mojega iskreno ljubljenežega nečaka iz resnemu izpolnjevanju svojih dolžnosti posvečenega delovanja na strani njegove blagodušne v uri nevarnosti zvesto pri njem vztrajajoče soproge in je spravilo Mene in Moj rod v najbridkejšo žalost.

Če Mi more biti v tej bridki bolesti kaj v tolažbo, so to nešteti dokazi vroče naklonjenosti in odkritosrčnega sočustva, ki so Mi došli v ravno preteklih dneh iz vseh krogov prebivalstva.

Zločinska roka Me je oropala ljubega sorodnika in zvestega sotrudnika, je oropala otroke potrebnega varstva, ki so komaj odrasli najnežnejši starosti, tega, kar jim je bilo drago na zemlji, in je nagromadila neizrečno bol na njihove nedolžne glave.

Blaznost male čete zapeljancev pa ne more omajati svetih vezi, ki vežejo Mene in Moje narode, ne more seči do čustev iskrene ljubezni, ki so se izrazila Meni in dednemu vladarskemu rodu iz vseh delov monarhije nanovo na tako ganljiv način.

Šest in pol desetletij sem delil s Svojimi narodi žalost in veselje, tudi v najhujših urah vedno svest Si Svojih vzvišenih dolžnosti in odgovornosti za usodo milijonov, za katere sem Vsemogočnemu odgovor dolžan. Nova bridka izkušnja, ki jo je prisodila človeškemu umu nedoumna božja volja Meni in Mojim, bo pa potrdila v Meni sklep, da vztrajam na poti, ki sem jo spoznal za pravo, do zadnjega izdihlaja, v blagor Svojim narodom. In če bom mogel zapustiti nekdanjo zastavo njihove ljubezni kot najdražje volilo Svojemu nasledniku, bo to najlepše plačilo Moji očetovski skrbi.

Naročam Vam, da razglasite Mojo iskreno zahvalo vsem, ki so se strnili v teh dnevih polnih žalosti v potrjeni zvestobi in udanosti okoli Mojega prestola.

Na Dunaju, dne 4. julija 1914.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

otročjih iger sta se spomnila. Takrat sta še oba imela roke male, gibčne, toda sedaj? Gospod župnik je dobro videl, da bi se Klaričine roke lahko skrile v Cirilovih. Razno delo, razne roke.

„Tako tudi hočem imeti!“ je dejal župnik Marjeti. „Na žuljevo dlan dam več nega na hranilnično knjigo. Kaj ne, Marjeta, da bo prav tako? Klarica bi dobila nemara bogatejšega ženina, kakor je Ciril, ne pa bolj odkritosrčnega.“

„Tvoja volja je moja volja!“ mu odvrne Marjeta. „Kdor koga oskrbuje, on o njem tudi odločuje. Ti si starejši in pametnejši od mene, vem, da želiš Klarici samo najboljše. Bil bi greh, ako bi se ne strinjala s teboj.“

„Kaj ste rekli, mati?“ vpraša Klarica, ko prideta s Cirilom iz vrta.

„Kaj sem rekla? Ako se bosta imela vedno tako rada kakor doslej, pa bodo smeli še drugi priti pogledat, kako izgleda prava sreča.“

Klarica je spustila Cirilovo roko, pobesila oči in navzlec mraku je bilo moči videti, kako se ji je razlila rdečica pod lica.

„Jaz bom imel Klarico do smrti rad!“ je rekel Ciril odkritosrčno.

(Datje prihodnjič.)

Nova generalna nadzornika armade in mornarice na Avstrijskem.

Po nenadni smrti prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda so morali seveda njegovi visoki vojaški posli preiti v druge roke. Z generalnim nadzorstvom nad avstro-ogrsko vojsko je naš presvetli cesar Franc Jožef poveril nadvojvodo Friderika. Uradno

je bilo njegovo imenovanje razglašeno 15. julija t. l. Nadvojvoda Friderik je bil dosedaj najvišji poveljnik avstrijskega domobranstva. Ze pri letošnjih vojaških vajah bo imel glavno poveljništvo in bo prej brzkono odpotoval v Nemčijo, da se v svojem novem dostojanstvu predstavi cesarju Viljemu. — Generalni nadzornik mornarice je postal po prestolonaslednikovi smrti pomorski poveljnik admiral Haus, ki slove vsled svojih izvanrednih zmožnosti.

Admiral Haus
novi generalni nadzornik mornarice.

Nadvojvoda Friderik
bodoči generalni armadni nadzornik.

Novi najvišji poveljniki v Avstro-Ogrski.

Naš cesar.

Naš cesar je bil 14. t. m. v Išču letos prvič na lovu. Ob pol 5. uri zjutraj se je v odprtem vozu peljal na lov, ob cetrť na 9. uro pa se je zopet vrnil v cesarsko vilo. Občinstvo je cesarja povsod navdušeno pozdravljalo.

Sklicanje državnega zbora.

Kakor poročajo nekateri listi, je čas za sklicanje državnega zbora jeseni že določen. Državni zbor se snide v torek, dne 20. oktobra.

Veleizdajski proces v Zagrebu.

Državno pravdnštvo toži dijaka Schaefferja, ki je hotel izvršiti atentat na bana Skerlecza, in dijaka Hercigonjo, da sta govorila, da je treba ubiti prestolonaslednika, Tiszo, Khuena, vsakega bana itd., da bi se povzročila na Hrvatskem anarhija, da bi se potem Hrvatska združila s Srbijo. Aleksander bi odstopil, a nato bi se osnovala „jugoslovanska republika“.

Delna mobilizacija v Italiji.

Italijanska vlada je poklicala pod orožje rezerve letnika 1891. Poklicani se morajo javiti pri svojih polkih v teku treh dni. Po deželi so nabiti zeleni lepaki,

kakor za slučaj splošne mobilizacije. Ta odredba vzbuja tem večje začudenje, ker je „Agenzia Italiana“ še pred tremi dnevi razglasila, da so vse vesti o mobilizaciji neutemeljene. Vlada „Tribuna“ utemeljuje to mobilizacijo sledeče: „Potrebno je, da imamo mir na znotraj in da se čutimo močnejše z ozirom na nerazveseljiv mednarodni položaj.“

Dalje piše omenjeni list: „Ta poziv je važnejši kakor so bili prejšnji pozivi za aktivno službo v zadnjih mesecih in ki jih je s tem pozivom kraljev dekret preklical. Dočim so bili prejšnji pozivi na orožne vaje določeni za gotovo dobo, je sedanji poziv mobilizacijski ukaz. Marsikdo je vpraševal, kak poseben namen ima ta poziv pod orožje, toda mislimo, da se ne motimo, ako izjavimo, da kakega določenega razloga ne more biti. Smatrati je treba samo kot modro previdnost vlade, da ima popolnjene navadne kadre v trenutku, ko nam je potreben največji mir na znotraj, da nam bo možno mirno pričakovati dogodke mednarodne politike, in to posebno na vzhodu.“

V zvezi s to mobilizacijo so tudi velike izpmembe v italijanskem generalnem štabu. General Frugoni je bil imenovan za poveljnika armade, ki bi morala nastopati v slučaju vojne.

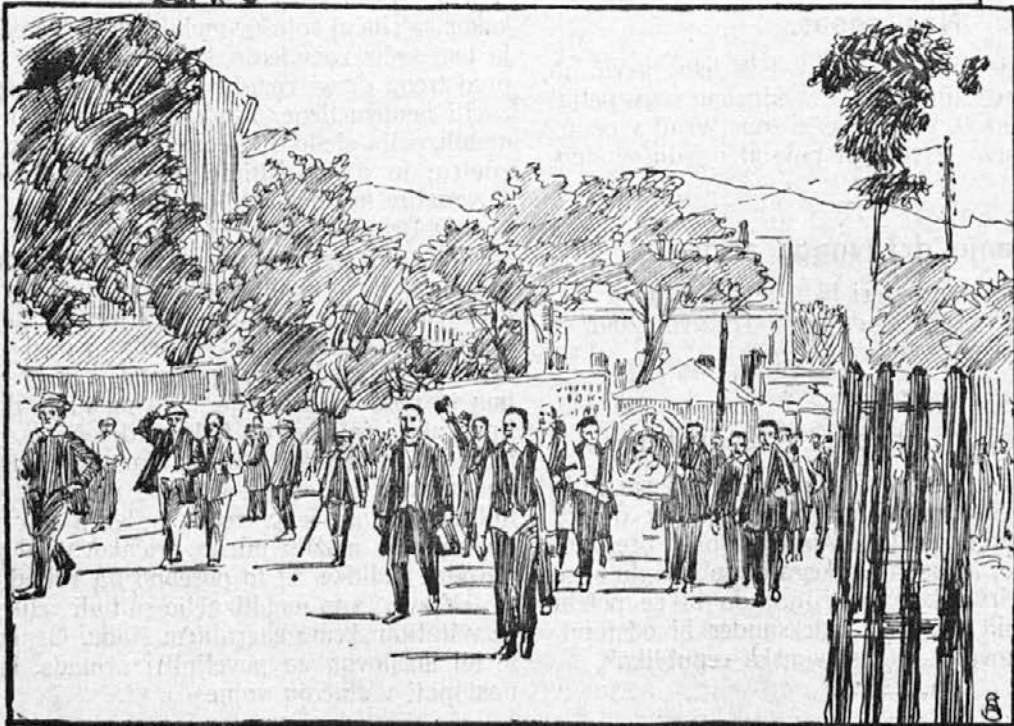
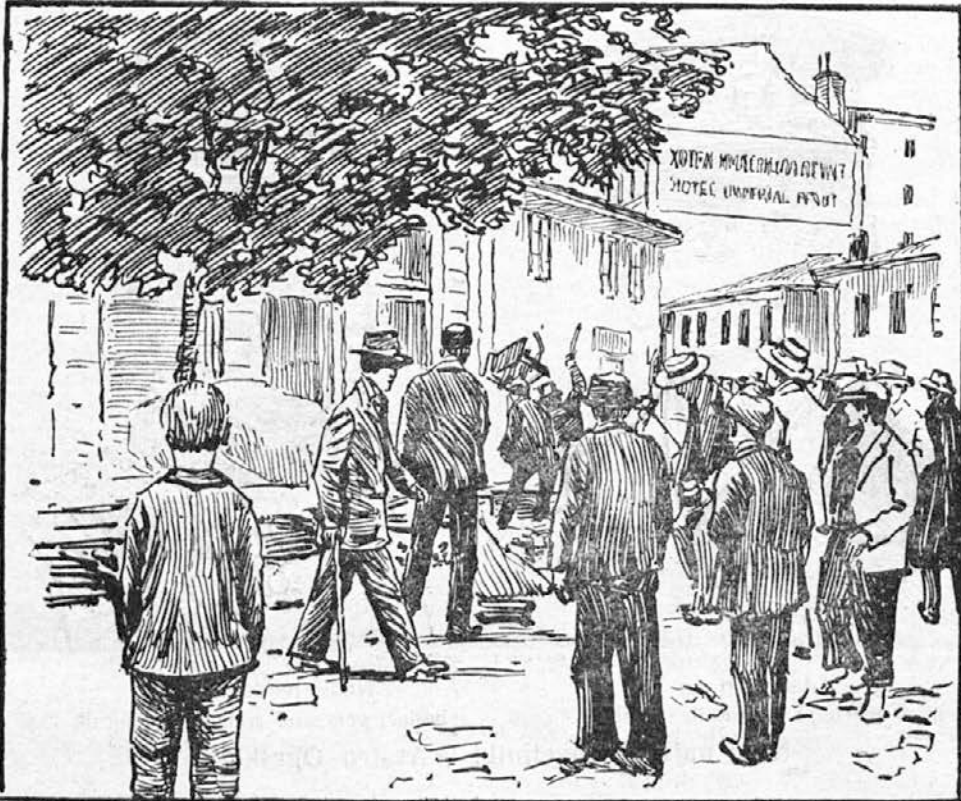
Protisrbske demonstracije v Sarajevu.

Po usodepolnem umoru prestolonaslednika in njegove soproge je prišlo v Sarajevu do groznih demon-

stracij proti srbskemu prebivalstvu v Sarajevu. Celokupni srbski narod so smatrali za odgovornega za nesrečo, ki se je pripetila avstro-ogrski državi. Prebivalstvo je najhuje nastopilo proti Srbom, le ena misel je obvladala razburkano množico, da so Srbi sokrivi tega zločina. Razjarjena množica je naskočila različne kavarne, zlasti take, o katerih so vedeli, da zahajajo

tja Srbi. Razdjali so šipe in uničili vse pohištvo, tudi zasebnikom niso prizanesli. Vdrli so v zasebne hiše in metali pohištvo na cesto.

Na drugi strani pa je prirejalo prebivalstvo tudi patrijotične demonstracije, nosili so sliko našega cesarja Franca Jožefa po ulicah in ogorčeno protestirali proti Srbom med živijoklici na našega vladarja.

Protisrbske demonstracije v Sarajevu. Zgoraj: Razburjena in ogorčena množica razdeva srbsko lastnino.

Spodaj: Demonstrantje nosijo sliko cesarja Franca Jožefa v znak protesta po ulici.

Albanske zmešnjave.

V Albaniji postajajo zmešnjave vedno večje. Vstaši ne dajo miru in se nočejo ukloniti. V Drač iz Korice došla nizozemska častnika odločno trdita, da ne prodirajo na jugu zgolj Epiroti, marveč tudi močne grške redne čete. V Beratu se nahaja 50.000 beguncev. Grki so prodrli že čez Skrapar in prodirajo proti Beratu. Ko so Grki zavzeli Korico, so prodirali na cesti proti Biglešti in zasedli vse vasi. V Plidsi je Kucovlaško prebivalstvo izobesilo rumunske zastave, ki so jih Grki odstranili.

Kakor vse kaže, bo knez Viljem v kratkem moral zapustiti deželo, do katere prebivalcev je imel toli zaupanja.

Prostovoljci v Draču.

V vseh krajih so se oglasili prostovoljci za albanskega kneza. Tako je odšla četa prostovoljcev tudi iz Avstrije. Toda prišedši v Drač so uvideli ti ljudje, da manjka za vojno najpotrebnejšega, to je denarja. Skoro brez prenočišča gledajo ti razočarani ljudje, kako bodo prišli zopet nazaj v svojo domovino. Avstrija je pa nabiranje nadaljnjih prostovoljcev prepovedala. Naše slike kažejo poleg izkrcanja prostovoljcev tudi izkladanje topov in streliva.

Preiskava proti napadalcem v Sarajevu.

O preiskavi proti napadalcem v Sarajevu poročajo, da je v glavnem zbran ves material, ker so glav-

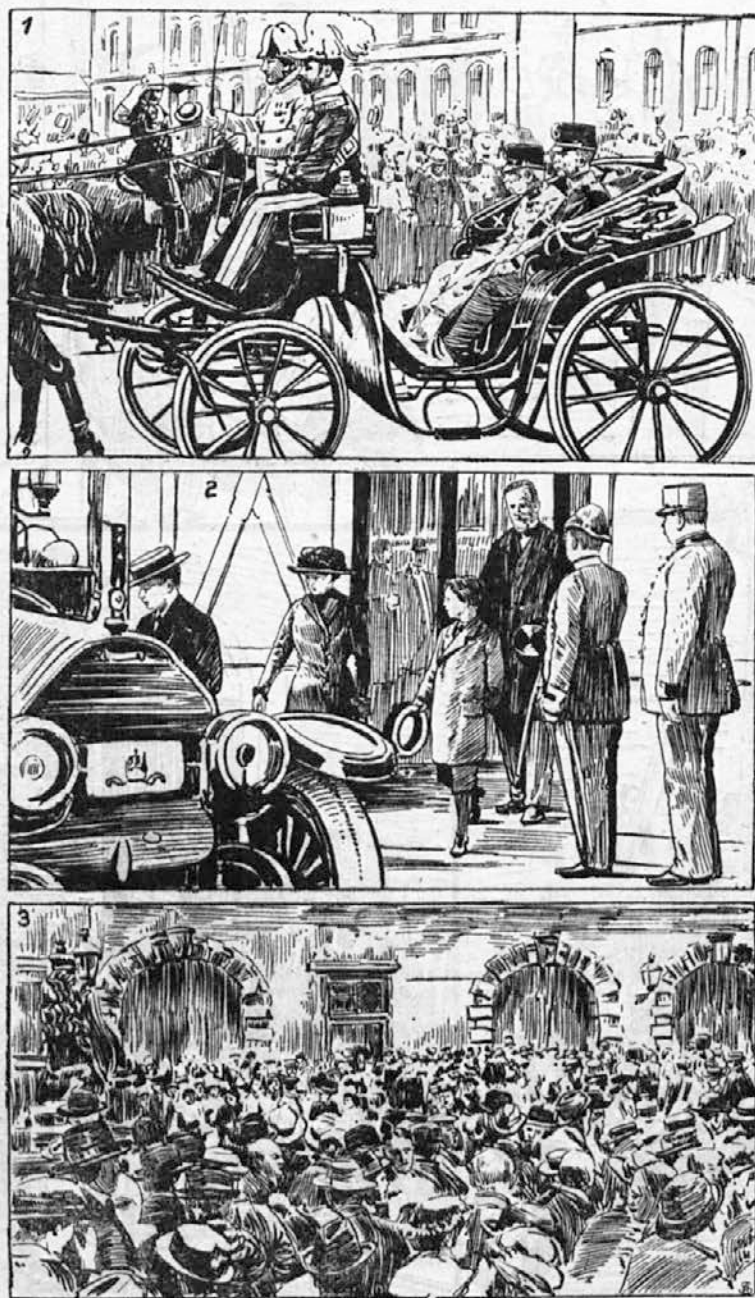
Pomožne čete za albanskega kneza Viljema v Draču. 1 Dovažanje topov in streliva v pristanišču. 2 Izkrcavanje prostovoljcev. 3 Pri razkladanju novih topov.

ni zarotniki v zaporu in so ti vse priznali. Gre le še za sokrivce, odnosno za one, ki so vedeli za načrt, a ga niso naznanili oblastim, temuč so celo pomagali zarotnikom. Preiskava se je zato raztegnila tudi na ostalo Bosno, ker so dognali, da so mnogi vedeli za zaroto. Med drugimi so zaprli sledeče osebe: Božidar Krunić, dijak iz Stora; Lazar Gjukić, gimnazijec 7. razreda iz Kluča; Kosić in Grgurević iz Zenice; Jovo Giga, pisar pri okrajnem sodišču v Mostaru; Božo Čupina, železniški čuvaj iz Mostara; Ilija Tokolj, mehanik iz Mostara; Dušan Marjanovič, fotograf v Mostaru; Rade Čabakovič, tipograf in prijatelj Čabrinovičev iz Mostara; Branko Zagorac, dijak trgovske akademije iz Banjaluke; Vuko Jakšič, krojač iz Doboja; Miroslav Jerkovič iz Trebinja in Tanasije Jorgič iz Broda. Zaprli so tudi brata atentatorja Čabrinoviča, medicina Bran. Čabrinoviča v Gradcu, ki

je prišel na počitnice v Bos. Dubico. Oddali so ga sarajevskemu okrožnemu sodišču. Sodijo, da je bil direktno zapleten v zaroto. Petorico zgoraj omenjenih aretovancev v Mostaru sumijo, da so bili o stvari dobro poučeni. Trdijo, da je Princip hotel izvršiti svoj zločin že v Mostaru, a se mu ni posrečilo. Z omenjeno petorico je v Mostaru občeval, ž njo veseljačil in pri posameznikih prenočeval. Iz vsega se lahko sklepa, da je bila zarota razpredena po vsej deželi, da je bila dobro organizirana in pripravljena že dalje časa.

Pogrebne svečanosti za prestolonasledniško dvojico na Dunaju.

K pogrebnim svečanostim na Dunaju so seveda dospele neštivilne množice ljudstva, ki so sivolasemu cesarju Francu Jožefu hotele pokazati svoje sočutje

O pogrebnih svečanostih za avstro-ogrsko prestolonasledniško dvojico v župni cerkvi dunajskega dvora. 1 Cesar Franc Jožef na povratku od žalne božje službe. 2 Osirotili prestolonaslednikov otroci se vračajo od krst svojih staršev. 2 Množica ljudstva pred dvorno kapelo.

v veliki žalosti, ki je zadela njega in vso državo. Mnogi se je polastila svečana razpoloženost — toda vse se je razvilo brez vsakega nereda, kljub temu, da je bil naval pri mrtvaškem odru velikanski. Cesarju, ki se je pokazal v avtomobilu, je občinstvo prirejalo burne ovacije. Pretresujoča je bila žalost nadvojvodovih otrok. Kesneje jih je sprejel cesar, ter je trajal obisk nad pol ure.

Tedenske novice.

(Iz seje deželnega odbora kranjskega,) dne 4. julija 1914. Absolvirani pravnik Stanko Masič se imenuje deželni konceptni praktikantom. — Razna popravila v deželnem muzeju se oddajo Valentinu Scagnetiju in Petru Žitniku. — Vrtnar na kmetijski šoli na Grmu I. Valentinčič se definitivno namesti v deželni službi. — Za prireditev tečaja za gozdarstvo v Kočevju za tamošnje učitelje se dovoli podpora istotako za enak tečaj za kmetijske posestnike, ki se priredi na kmetijski šoli na Grmu. — Zgradba mostu čez Ljubljanico na Selu se odda ponudniku Müller & Komp. — Dovolj se deželni banki, da dovoli mestni občini ljubljanski 1,100.000 K posojila. — Za zgradbo hudournika Hotenka v občini Hotedršica se dovoli deželni prispevek. — Izda se okrožnica na vsa županstva, da morajo razglase itd. cestnih odborov brezplačno objavljati, ker so županstva v cestnih zadevah po cestnem zakonu podrejena cestnim odborom. — Razveljavi se sklep občinskega sveta ljubljanskega glede zazidave trga Tabor. — Odbori se zamenjava sveta med mestno občino ljubljansko in Souvanom radi regulacije Muzejskega trga. — Dovolijo se podpore gasilnim društvom: Podutik-Glince, Preska, Kropla, Koroška Bela, Motnik, Leše, Rateče, Idrija, Gor. Vrhpolje, Mavčiče in Radovica. — Prihodnja seja deželnega odbora se vrši 18. avgusta ob 3. uri popoldne.

(Iz pred deželnega sodišča v Ljubljani.) V torek, dne 14. t. m., se je moral zagovarjati pred deželnim sodiščem delavec Fr. Rupar iz Blok zaradi hudodelstva po § 64. kazenskega zakona. Razprava je bila tajna. Obsojen je bil na eno leto ječe, v katero so mu vračunali preiskovalni zapor od 30ega junija do 14. julija. V razlogih obsodbe se navaja, da je Rupar 29. junija v Domiceljevi gostilni v Rakeku, ko so se razgovarjali gostje o prestolonaslednikovi smrti, rekel: „Kaj mislite, da bi bilo kaj boljše, ko bi živel!“ Rupar se je zagovarjal, da je bil pijan, vendar se pa o popolni pijanosti na podlagi izpovedb prič ne more govoriti. Obtežljivo je bilo, da je besede ponovil, olajševalno pa to, da je bil res nekoliko vinjen. Oprostil pa se je od obtožbe pregreška po § 305. kazenskega zakona (odobranje kaznivih dejanj), ker prič niso mogle potrditi, da je izrekel tudi besede: „Prav je!“ — Pred deželnim sodiščem se je vršila tudi razprava proti 16letnemu Gustavu Mačku, trgovskemu vajencu pri Mencingerju in sinu gostilničarja Mačka na Frančevem nabrežju. Obtožen je bil, da je 1. t. m. v šolskem drevoredu napram nekaterim svojim tovarišem z ozirom na prestolonaslednikovo smrt izustil besede: „Prav je, da ga je umoril!“ To je nekdo čul in ga naznanil policiji. Seveda je prišel takoj v preiskovalni zapor. Priče pa so izpovedale, da je omenjene besede izrekel napram svojim tovarišem, ko je pripovedoval, da so zaprli več dijakov, ki so rekli: „Prav je, da ga je umoril!“ Z ozirom na te izpovedbe je bil oproščen.

(Imenovanje.) Cesar je podelil vpokojenemu podpolkovniku Matiju Prašnikarju v Ljubljani naslov in značaj polkovnika.

(Nadvojvoda Karel Albreht v Ljubljani.) Nadvojvoda Karel Albreht, nadporočnik druge artilerijske divizije, je prišel v torek, dne 14. t., z oddelkom vojne šole, ki je na vajah, v Ljubljano in je v sredo zvečer zopet odpotoval.

(Novi prestolonaslednik) Karl Franc Jožef je bil leta 1909 na Kranjskem. Več dni je bival ob Bohinjskem jezeru. Tudi Ljubljano si je ogledal. Razkazoval mu jo je grof Chorinsky.

(Popisovanje novih občanov v Spodnji Šiški.) V svrhu nujno potrebne in točne evidence novih občanov ljubljanskih — šišenskih prebivalcev — je odredil mestni magistrat ljubljanski, da se izvrši natančni popis vsega prebivalstva v Spodnji Šiški. Občinstvo se tedaj opozarja, da točno prihaja na povabila v nekdanji spodnješišenski občinski urad z vsemi izkazili o rojstvu, poroki in domovinstvu vseh rodbinskih članov in svojih poslov, da se na ta način vsaj nekoliko olajša nemala naloga pri tem zaposlenem uradništvu. Za ta popis so se zaradi udobnosti občinstva uvedle sledeče uradne ure: od 8. ure zjutraj do pol 2. ure popoldne in od 4. do pol 7. ure popoldne. — Popis se bo vršil po abecednem redu ulic, zato bo najprej poklicana Celovška cesta, za njo pa pridejo druge ulice in ceste na vrsto.

(Strela.) Dne 13. t. m. popoldne se je zbrala nad Trebnjem in okolico nevihta. Začelo se je bliskati in grmeti. Strela je udarila v dimnik delavnice usnarja Jožefa Župančiča v Trebnjem. Poškodovana je nekoliko dimnik in je šla ob sprednji steni poslopja v zemljo. Pri tem je začelo goreti nakupičeno salo. 18letnega vajenca Janeza Rozmana, ki je stal pri vratih delavnice, je strela omamila in precej truda je stalo, preden so ga spravili k zavesti. Neki pomočnik, ki je tudi stal v bližini, se je hudo prestrašil. Zgodilo se mu ni drugače ničesar. Goreče salo so hitro pogasil ljudje, ki so prihitali na mesto nesreče.

(Obesil se je.) 55letni, nekoliko slaboumni posestnikov sin Anton Skubic iz Spodnje Slivnice pri Grosupljem se je dne 7. t. m. okrog sedme ure zvečer v domačem hlevu obesil. Čez eno uro nato so ga domači našli mrtvega.

(V Krko je skočil.) 5. t. m. je popival po mestu, kakor že prej večkrat, paznik finančne straže, 26letni Franc Brinar iz Novega mesta. Mož je bil izučen trgovski pomočnik. Ta posel pa je moral radi pijanosti pustiti in iskati zavetja pri financih. Tu pa je prišel v še bolj zapeljivo službo. Zdaj je bil sploh vedno pijan. 5. t. m. pa je v tem razpoloženju sklenil si vzeti življenje. Zato je pravil po gostilnah, da bodo že slišali, „kaj se bo z menoj zgodilo“. Ob 1 uri je v kavarni Šmole napisal listič, da je šel prostovoljno v smrt, da ni nihče kriv njegove nesreče. Šel je na novomeški most, se slekel in položil na most uniformo, sam pa skočil več metrov globoko z železnega mostu v Krko in utonil. 7. t. m. pa so truplo potegnili iz vode in ga prenesli v pokopališčno mrtvašnico.

(Nesreče v Dolenskem.) Franc Horvat, ki je delal pri lesni tovarni v Rogu, se je ponesrečil 7. t. m. Nanj se je podrla skladovnica in je dobil hude rane na glavi in na nogah. — Janez Zupančič, učenec ljudske šole je padel s cestne ograje ter si zlomil desno roko v podlehtju. — Franc Gruden, učenec ljudske šole v Škocijanu pri Mokronogu, je tako nesrečno

padel s črešnje, da si je zlomil obe roki v podlehtju. Ponesrečenci so bili prepeljani v kandijsko bolnišnico.

(Vohuna aretirali.) Med Belgradom in Budimpešto je aretirala obmejna policija nekega bivšega avstrijskega nadporočnika deželne brambre, ki je bil degradiran in se je ob aretaciji izdal za zasebnika Štefana Konto iz Plzna. Rekel je, da je bil gost srbskega poljedelskega ministra Jovanovića. V njegovem kovčegu so našli veliko spisov srbskih častnikov, v cilindru pa skrito kemično tinto.

(Težka nezgoda na Osojskem jezeru.) 6. t. m. okoli četrte ure zjutraj sta se vračala čez Osojsko jezero v čolnu mizarska pomočnika Josip Mazora in Fran Schuri. Ko sta že skoraj dospela na nasprotni breg, se je vsled neprevidnosti veslačev prevrnila v jezero. Dočim se je Schuriju posrečilo, se oprijeti čolna in se tako rešiti, se je Mazora, ki ni znal plavati, potopil. Na klice Schurija je tega rešil neki železniški uslužbenec iz nevarnega položaja, dočim ni bilo mogoče najti trupla utopljenega Mazore. Ponesrečeni mizarski pomočnik zapušča na smrt bolno ženo in dva nedorasla otroka.

Razne stvari po svetu.

(Pismonoša — vseučiliški profesor.) Na Holandskem je postal navaden pismonoša vseučiliški profesor. Čuje se ta vest nekoliko neverjetno, ker je res nekaj izrednega, da je imel pismonoša poleg svojega utrudljivega posla še toliko časa, da se je bavil z znanstvenimi študijami brez vsake pomoči. Žalibog še niso doslej objavili amsterdamski listi imena učenega pismonoše, vendar zatrjujejo, da se njegova znanstvena dela odlikujejo vsled izredne bistroumnosti in točnosti. Bavi se s socialnimi znanostmi in statistiko. Njegova dela na tem polju so mu pripomogla, da je bil imenovan za profesorja v tozadevni stroki.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Pretakanje vina in žveplanje sodov.

(Piše B. Skalicky.)
(Konec.)

Pretakanje vina. Po kipenju se iz vina izločijo drože. Drože so večinoma iz glivic, beljakovin, vinskega kamna in sluzja sestavljeno fino blato, ki se zelo rado razkroji in segnije. Če prično drože ali kalež v vinu gniti, se vino izpridi in tako izprijeno vino imenujemo zavrelko ali kubin. Če se hočemo torej izogniti tej nevarnosti, da nam vino zavre, ga moramo pretakati. Vino se tem raje spridi in zavre, čim manj moči ima, to je, čim slabše je bilo grozdje, iz kojega je bilo vino pripravljeno. Posebno pa zavre rado vino, ki je bilo pripravljeno iz gnilega ali nezrelega grozdja.

Takega grozdja pa smo imeli zlasti v pretečenem letu povsod dovolj in kdor ga ni pravilno odbiral in kdor ni koj mošta žveplal, ta vidi že zdaj, kako je vino nestanovitno in kako nerado se čisti.

Kaj bo šele ko začne v naših slabih kletih (zidanicah) poletna vročina pritiskati? Vsak kdor pusti tako vino čez poletje na drožeh, prav sigurno lahko pričakuje, da mu zavre, ali da se vsaj hudo zmoti in okus spremeni. Komur se letos ne bo vino na drožeh pokvarilo, ta lahko govori o sreči, kakor da bi v loferiji zadel!

Vinogradniki! Proč s starokopitnostjo in nemarnostjo pri ravnanju z vinom. Ne zanašajte se na slepo srečo, ampak storite vse, da ohranite in zboljšate svojo težko pridelano vinsko kapljico. In k temu je treba v prvi vrsti, da vino pravilno pretakate, pa ne samo letos, temveč vsako leto!

Prvo pretakanje se vrši navadno tedaj, kadar se je vino iz večjega učistilo. To je navadno proti koncu leta. Do novega leta, ali vsaj do Svečnice bi mora vsak pameten in skrben gospodar svoje vino v prvi pretočiti.

Pred prvim pretakanjem moramo vedno vino prekusiti, če je vino na zraku stanovitno. Če ga pustimo en ali dva dni v odprtem kozarcu stati, nam bo koj pokazalo svojo lastnost. Če se v kozarcu čisti, je to dobro znamenje, če se pa zgosti in zrvavi, je to slabo znamenje. Tako vino, ki se na zraku gosti in rjavi, je zelo pokvarjenju podvrženo in ga moramo na vsak način pri pretakanju dobro zažveplati, da se nam ne pokvari. To se zgodi, da v snažnem, pomitem sodu zažgemo na vsaka 2 do 4 hl vsebine en tenak azbesten trak žvepla in da koj v ta žveplov dim vino pretočimo. Vino bo potem stanovitno postalo in se bo raje učistilo. Tako vino pa, ki ni v kozarcu barve spremenilo, ni ravno treba žveplati, vendar mu bo zmerno žveplanje (1 trak na 4 do 5 hl vina) gotovo zelo koristilo. Hudo žveplanje je nespametno in škoduje vinu na okusu. Tedaj vse v pravi meri!

Po pretakanju in žveplanju ima vino prvi čas bolj pust in surov okus. Zato sod zabijemo in pustimo vino v miru. Po preteku kakih dveh do treh tednov pa vidimo, koliko mu je to delo koristilo. Vino se bolj sčisti in dobi fin, uglajen okus.

S tem, da se vino po pretakanju sčisti, izloči iz sebe razne snovi, ki mu kvarijo okus in ga kalijo. Na dnu soda se nabere vsled tega nov kalež, ki obstoji iz enakih snovi kot droži. Čim prej smo pretakali prvič tem več bo tega kaleža in če bi vino pustili čez vroče poletje na tem kaležu, bi se nam vseeno lahko izpridilo. Zato je treba, da pretočimo vino, preden začne v kleti gorko postajati, v drugič. To se zgodi navadno meseca marca ali aprila, na vsak način vsaj do majnika. Če ima vino še nasladen okus, to se pravi, če vsebuje vino še sladkor, to je, če vino ni v jeseni zadosti pokipelo, ga ne žveplamo, da sladkor lažje pokipi. Tako vino se prične po pretakanju prašiti.

Če pa vino nima nasladnega okusa, se ga lahko tudi pri tem pretakanju zmerno zažvepla, zlasti če je bilo pripravljeno iz bolj slabega (nezrelega, bolnega ali gnilega) grozdja. Če se je vino po pretakanju hudo prašilo, potem je seveda, ko se je učistilo, zopet izločilo obilo droži in ga je treba po preteku treh do štirih tednov še enkrat pretočiti in pri tem nekoliko zažveplati. Ako se pa vino ni prašilo in je ostalo po pretakanju čisto, potem ga do jeseni ni treba več pretakati. V jeseni pred trgatvijo se vino pretoči v tretjič.

Iz tukaj rečenega vidimo, da je pravilno, ako vino v prvem letu, to je od trgatve do trgatve, vsaj trikrat pretočimo. Najbolj važno pa je prvo in drugo pretakanje, brez katerega se ne more vino pravilno razviti in držati. Zato na delo vsi tisti, ki znabiti še enkrat niste letos svojega vina pretočili, kajti zadnja ura bije in kdor jo zamudi, se mu bo slabo godilo. Tisti pa, ki kljub resnemu opominu svojega vina ne pretoči, je nemarnež, ki ni vreden pomilovanja, ako pride v škodo.